

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація: Забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку нашої країни і високого рівня надання медичної допомоги зумовлює необхідність професійної підготовки фахівців принципово нової формації. Важливим етапом підготовки у лікарській справі є післядипломне навчання - інтернатура. Основним завданням професійної підготовки інтернів є активізація їх навчально-пізнавальної діяльності, розвиток клінічного мислення, мотивація необхідності оволодіння практичними навичками.

Аннотация: Обеспечение эффективного социально-экономического развития нашей страны и высокого уровня оказания медицинской помощи обуславливает необходимость профессиональной подготовки специалистов принципиально новой формации. Важным этапом подготовки во врачебном деле является последипломное обучение - интернатура. Основной задачей профессиональной подготовки интернов является активизация их учебно-познавательной деятельности, развитие клинического мышления, мотивация необходимости овладения практическими навыками.

Abstract: Ensuring the effective socio-economic development of our country and the high level of medical care necessitates the training of specialists in a fundamentally new formation. An important stage of preparation in medical business is postgraduate training - internship. The main task of the interns' professional training is the activation of their educational and cognitive activities, the development of clinical thinking, the motivation for the need to master practical skills.

Ключові слова: навчально-пізнавальна діяльність, лікарі-інтерни, спеціальність «неврологія», інтерактивні методи навчання, проблемне навчання, метод case-study, міждисциплінарний семінар.

Ключевые слова: учебно-познавательная деятельность, врачи-интерны, специальность «неврология», интерактивные методы обучения, проблемное обучение, метод case-study, междисциплинарный семинар.

Keywords: educational and cognitive activity, interns, specialty "neurology", interactive teaching methods, problematic learning, case-study method, interdisciplinary seminar.

Успіху в реалізації реформ, які нині охопили систему охорони здоров'я, можна досягти лише за умови наявності достатньої кількості висококваліфікованих кадрів, що вимагає нових підходів до підготовки лікаря на післядипломному етапі [1, 6, 10]. Основними завданнями післядипломної освіти лікарів є підвищення якості навчання, широке впровадження методів активізації навчально-пізнавальної діяльності, самостійної роботи, дистанційної освіти та підготовка лікарів-інтернів до вимог безперервного професійного розвитку протягом усього професійного життя [2, 7].

Нові підходи до організації професійної підготовки передбачають суттєве коригування традиційних відносин у системі "викладач-інтерн". У сучасному навчальному процесі інтерн – не звичайний споживач інформації, а творчий здобувач знань і вмінь. При цьому завдання викладача полягає не лише в передаванні інформації в готовому вигляді, а в заохоченні інтерна до самостійної пізнавальної діяльності, формуванні в нього навичок самостійності у засвоєнні знань [3, 8].

З метою активізації навчання викладач повинен реалізувати багатофакторний комплексний підхід до всіх видів пізнавальної діяльності на основі застосування різноманітних методів і прийомів навчання, використання навчальних ресурсів та організації часу, а також позитивної мотивації інтерна. У цій ситуації викладач є лідером, який під час заняття організує навчальну діяльність всієї аудиторії, спонукає та заохочує кожного інтерна розвивати творчі здібності та самостійну пізнавальну діяльність, уміння працювати в робочому колективі, з пацієнтами, а також виявляти творчий підхід до вирішення проблем [4, 11].

У навчальному процесі потрібно створювати умови, які б забезпечували мотивацію навчання, усвідомлену діяльність інтерна, трансформування і конструювання змісту матеріалу, рефлексію здобутого досвіду у вирішенні практичних завдань. Це уможливить власну активну побудову системи знань, формування досвіду та вибір діяльності інтерна, оскільки найвищий рівень його фахової підготовки виражається в лікарських уміннях і практичних навичках, що важливо в роботі з пацієнтами. У цьому випадку повною мірою реалізується аналітико-синтетична діяльність, здійснюється узагальнення, забезпечується використання знань у практичній діяльності [5, 9].

Нами було проведено дослідження на базі Харківського національного медичного університету з метою перевірити ефективність методів та засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності лікарів-інтернів в процесі їх професійної підготовки. До дослідження були залучені лікарі-інтерни 2 року навчання спеціальності «Неврологія» (загальна кількість – 20 осіб).

Теоретична підготовка інтернів здійснювалася під час лекцій, семінарів та самостійної роботи з вивчення окремих тем. При проведенні лекцій нами широко застосовувалися методи «інформаційного повідомлення»: аудіовізуальні презентації, відеофільми, графіки, інтегральні схеми патогенезу та топічної діагностики різних рівнів ураження нервової системи, відео- та мультимедійні презентації з демонстрацією дослідження неврологічного статусу хворих з різною патологією.

Засвоєння теоретичного матеріалу на семінарах та практичних заняттях проводилося із залученням інтерактивних методик: імітаційних ділових ігор, різних видів дискусій, семінарів-тренінгів, кейс-методу (активного проблемно-ситуаційного аналізу) – вирішення конкретних завдань-ситуацій. Нами було розроблено пакет кейс-ситуаційних завдань для інтернів з актуальних тем загальної та спеціальної неврології, а також застосовано ситуаційні завдання комп'ютерного контролю, розв'язування блоку завдань із неврології за програмою «ELEX».

Також в ході експерименту застосовувалася така форма навчання, як міждисциплінарний семінар. Міждисциплінарний семінар як інтерактивний метод навчання забезпечує умови для поглиблення і закріплення знань лікарями-інтернами, дозволяє активізувати їх до самостійного вивчення наукової і методичної літератури, формує навички самоосвіти, забезпечує оволодіння методами аналізу фактів, явищ, проблем, що розглядаються; сприяє формуванню вмінь і навичок для здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності; спонукає до колективного творчого обговорення найбільш складних питань, допомагає виробити у майбутніх спеціалістів навички застосування оптимально набутих знань на практиці.

Планом типової програми передбачено також практичну лікарську діяльність для засвоєння фахових прийомів та методів досліджень чутливості, рухової функції та координації рухів, вегетативної нервової системи, черепно-мозкових нервів, патологічних рефлексів, функцій вищої нервової діяльності; встановлення топічного діагнозу з подальшою клінічною діагностикою, призначенням лікування та профілактики неврологічної патології на догоспітальному етапі ведення хворих.

Насамперед, ми приділяємо значення оволодінню навичками неврологічного обстеження хворих, методикам дослідження рефлекторної сфери, оболонкових симптомів, координаційних проб, прийомів дослідження усіх видів чутливості, визначення невідкладного стану та надання пацієнту адекватних заходів невідкладної допомоги і скерування його до стаціонару. Тестовому контролю поточної теми, роботі з пацієнтами передують практичне оволодіння навичками визначення окремих симптомів, дослідження рефлекторної сфери на манекенах в умовах міжкафедрального тренажерного залу.

Уведення сучасних методів навчання на циклі «Неврологія» для інтернів значно покращило засвоєння спеціальних навичок і вмінь та оволодіння теоретичними і практичними знаннями з діагностики, лікування, профілактики та надання адекватної допомоги при невідкладних станах в осіб

із патологією нервової системи.

Ефективність цих заходів була відзначена при проведенні випускного іспиту. Так, значно збільшився відсоток «відмінних» відповідей із питань невідкладної неврології – до 50 % проти 27 % при традиційних підходах до навчання.

Техніка правильного виконання інтернами спеціальних прийомів обстеження неврологічних хворих покращилась вдвічі.

Більшість (83%) інтернів-лікарів правильно визначилася з тактикою ведення неврологічних пацієнтів на амбулаторному етапі, а також з показами скерування їх до спеціаліста.

Результати іспиту доводять ефективність обраних методів та засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності лікарів-інтернів, сприяють досягненню мети – формуванню системи компетенцій, системи знань, умінь та навичок, готовності до професійної діяльності, клінічного мислення, відповідальності та творчої активності.

Отже, впровадження новітніх технологій управління навчально-пізнавальною діяльністю лікаря-інтерна передбачає наступне:

- широке застосування форм і методів активного навчання, що сприяє інтенсифікації навчально-пізнавальної, розумової та практичної діяльності інтерна;

- реалізацію особистісно-орієнтованого підходу в навчанні на основі урахування інтересів, схильностей і здібностей особистості;

- моделювання професійної діяльності майбутнього лікаря.

Інноваційні, інтерактивні, проблемні методи підвищують ефективність та результативність навчання за їх використання на етапах навчального процесу, а різні засоби підходів до діагностики та лікування, проведення невідкладної допомоги та реабілітації хворих, вирішення проблемних кейс-ситуацій реалізують більш ефективну підготовку до практичної діяльності лікаря в галузі неврології.

Список літератури:

1. Баєва О.В. Case-study як форма інтерактивного вивчення студентами менеджменту: загальні принципи організації та проведення практичних занять / О.В. Баєва // Персонал. – 2007. – №6. – С. 70-73.

2. Використання інтерактивних методів навчання при вивченні основ внутрішньої медицини / О.С. Хухліна, Л.В. Каньовська, О.С. Восвідка [та ін.]: матеріали Всеукраїнської конференції навчально-наукової конференції, присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України [«Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу ВМ(Ф)НВ III-IV рівнів акредитації»], (м. Тернопіль, 26-27 квітня 2012 р.). - Тернопіль: Укрмедкнига, 2012. - С. 415-416.

3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – Київ.: Академвидав, 2004. – 351 с.

4. Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів / І. В. Зайцева. – Ірпінь, 2000. – 191 с.

5. Кошманова Т. «Кейс»-метод в педагогічній освіті США / Т. Кошманова. // Шлях освіти. – 2000. – №1. – С. 22–24.

6. Особливості навчання сімейного лікаря на кафедрі неврології / [Ю. І. Головченко, Р. Я. Адаменко, Т. Н. Каліщук-Слободін та ін.]. // Буковинський медичний вісник. – 2005. – №3. – Т. 9. – С. 31–32.

7. Пономарьов О. С. Моделювання діяльності фахівця: підручник / О.С. Пономарьов, О.М. Касьянова. - Харків.: НТУ «ХШ», 2011. – 236 с.

8. Старинець Н.Г. До питання підготовки лікарів-інтернів «Загальна практика - сімейна медицина» з неврології / Старинець Н.Г. // Реорганізація методики післядипломної підготовки лікарів в умовах пілотного проекту реформування медицини у Вінницькій області: тези доповідей методичної конференції. - Вінниця, 22 березня 2012 року. - С. 69-70.

9. Суліма Є. М. Невідкладні завдання системи вищої освіти на новому етапі Болонського процесу / Є. М. Суліма // Вища школа. – 2010. – № 11. – С. 5-13.

10. Удосконалення засвоєння практичних навичок і методик студентами та лікарями-інтернами - важлива складова кадрової перебудови первинної ланки медичної допомоги населенню України / О.П. Волосовець, Ю.С. П'ятницький, І.С. Вітенко [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 3-7.

11. Aronson L. Twelve tips for teaching reflection at all level of medical education / L. Aronson // Med. Teacher. – 2011. – Vol. 33 (3). – P. 200-205.